

هندبال در یک دور باطل
هرچه پرستاره تر، ناکام تر!

دست‌های کوتاه و نخیل بلند آرزوها

سعید آقایی

Saeed Aghaee

هندبال مصداق عینی واژه «بازنده بزرگ» است. اگرچه این ناکامی ریشه در مسائل فراوانی دارد که ما تنها تبلور آن را در زمین بازی می‌بینیم. آنجا که تیم پرستاره هندبال ایران با تمام ستاره‌های ریز و درشتش و با همه شایستگی‌ها از موفقیت باز می‌ماند. تیمی با نسلی طلایی و ستاره‌های پرشمار که در قلب اروپا در ترکیب تیم‌های خود می‌درخشند اما هنگامی که کنار هم قرار می‌گیرند، یک کلونی را برنده نمی‌سازند. آنچه در ورزش ایران البته سکه رایجی دارد. آنجا که همیشه ستاره‌ها، الزاماً تیم برنده و موفق را نمی‌سازند اما در مقابل یک تیم کم ستاره اما همگن و بالانس موفقیت‌های بی‌بدیلی را تجربه می‌کند.

مصداق عینی این انگاره را می‌توان در فوتبال دید. رشته‌ای که در ۴۰ سال اخیر ستاره‌های بزرگی را پرورش داده اما هرگاه تعداد ستاره‌هایش بیشتر و افزون‌تر بوده، لاجرم ناکامی‌هایش پرشمارتر و بزرگتر؛ شاید مهم‌ترین آنها تیم جام ملت‌های ۲۰۰۰ لبنان و قدماتی جام جهانی ۲۰۰۲ کره و ژاپن بود که تیم پرستاره ایران ناکامی‌هایی به غایت دردناک و عجیب را تجربه کرد.

در مقابل تیم‌های کارلوس کی‌روش را به یاد می‌آوریم که با مشتی ستاره متوسط و نه چندان بزرگ که هیچ کدام‌شان از منظر فنی

نصف ستاره‌های عصر ۲۰۰۰ نبودند، تیم برنده و روئین تنی ساخت که موفقیت‌های قابل اعتنایی داشت و در جام جهانی در برابر بزرگان قذعلم کرد و تا لبه تاریخ‌سازی و صعود به دور دوم پیش رفت.

در حقیقت تعداد ستاره‌ها با موفقیت در ورزش نسبت معکوسی داشته. هندبال یک روایت متفاوت‌تر این گزاره تلخ و عجیب است. تیمی که ستاره‌های پرشمار و تأثیرگذاری در قلب اروپا دارد اما این ستاره‌ها در تیم ملی تنها و تنها ناکامی تجربه می‌کنند و به کرانه موفقیت نمی‌رسند.

هندبال از منظر نیروی انسانی بی‌تردید بهترین وضعیت را در میان رشته‌های توپی حتی در قیاس با فوتبال داراست؛ حضور یک دو جین ملی پوش در تیم‌های اروپایی ثابت می‌کند که هندبال از منظر کیفی و کمی از شرایط فوق‌العاده‌ای سود می‌برد اما در طول این سال‌ها هرگز از این پتانسیل بی‌نظیر و باکیفیت استفاده نشده و هندبال به جای موفقیت تنها ناکامی را تجربه کرده.

در سال جاری این ناکامی در دو جبهه تکرار شد؛ انتخابی المپیک و انتخابی جهانی. تیمی که بعد از یک دوره آزمون و خطا با مربیان متوسط و گمنامی چون عرفان اسماعیلیاگیچ، رافائل کاستلو، بورورت ماچک و ناکامی در بازی‌های آسیایی جاکارتا، سرانجام روی به گزینه داخلی آورد و علیرضا

حبیبی یکی از مربیان خوشنام داخلی و اعضای ثابت کادر خارجی‌ها در چند سال اخیر را به عنوان سرمربی انتخاب کرد. این تصور وجود داشت که یک مربی ایرانی که رزومه روشن و شفاف‌ی در هندبال دارد و سال‌ها در کنار ملی‌پوشان بوده، می‌تواند بهتر تیم را جمع کرده و بیشترین راندمان و کیفیت را از ستاره‌های پرشمار هندبال بگیرد. ستاره‌هایی که هر کدام‌شان برای گارانتی یک برد در مارکت هندبال آسیا کافی به نظر می‌رسیدند و حبیبی آمد تا از این جمع، یک کلونی با کیفیت بسازد اما خروجی کار با حبیبی همانی نبود که انتظار می‌رفت. تیم ملی در انتخابی المپیک و انتخابی جام جهانی با دو ترکیب نسبتاً متفاوت به میدان رفت و در هر دو ناکام ماند. دو ناکامی که البته کمیت یکسان اما کیفیت متفاوتی داشت.

حلقه‌های تاریک و بسته المپیک

برای رشته‌ای که تا کنون حضور در المپیک را تجربه نکرده، رویای صعود به توکیو ۲۰۲۰ با توجه به شرایط موجود، دوردست‌تر از حد تصور به نظر می‌رسید. با توجه به انتخاب ضرب‌الاجلی سرمربی و شرایط ویژه فدراسیون، هندبال تقریباً هیچ تدارک ویژه‌ای برای رقابت‌های انتخابی المپیک نداشت. از سوی دیگر مثل همیشه حضور لژیونرها برای این رقابت‌ها با مشکل روبه‌رو بود تا هندبال با یک تیم جوان و کم‌تجربه نسبت به همه سال‌های اخیر به قطر برود.

ایران در انتخابی قطر در سخت‌ترین گروه رقابت‌ها با حضور کره جنوبی، بحرین و کویت قرار داشت اما در دوحه ایران بازی‌ها را امیدوارکننده و با یک برد بزرگ آغاز کرد و در آخرین ثانیه‌ها توانست با نتیجه ۲۸ بر ۲۷ کره جنوبی مدعی را شکست دهد تا با امیدواری بیشتری به مصاف بحرین سخت‌ترین حریف این گروه و مدعی جدی صعود برود. در این بازی شاگردان حبیبی پا به پای حریف مدعی پیش آمدند اما کم‌تجربگی و چند اشتباه کوچک و بزرگ آنها را از حریف عقب انداخت تا در نهایت بحرین با نتیجه نزدیک پیروز شود.

سه تیم ایران، بحرین و کره جنوبی شانس صعود به مرحله بعد را داشتند اما در روز پایانی اتفاقات عجیبی رخ داد. با توجه به نتایج قبلی این گروه، اگر بحرین کره جنوبی را شکست می‌داد، سرگروه می‌شد و همراه با ایران به دور بعد صعود می‌کرد. اگر کره جنوبی با تفاضل بیشتر از ۲ گل برابر بحرین پیروز می‌شد، بحرین شانس صعود را از دست می‌داد و ایران و کره جنوبی راهی دور بعد می‌شدند. بهترین حالت برای بحرین شکست با اختلاف یک گل بود، چرا که نه تنها از گروه دوم صعود می‌کرد بلکه به عنوان سرگروه، در دور بعد برابر قطر مدعی قرار نمی‌گرفت و عجیب اینکه دقیقاً همین نتیجه ثبت شد! کره جنوبی با حساب ۳۱ بر ۳۰ بحرین را شکست داد تا هر دو تیم به همراه هم به دور بعد صعود کنند و ایران در عین ناباوری با تساوی ۳۶ بر ۳۶ مقابل کویت از صعود به مرحله بعد باز بماند. در پایان این رقابت‌ها هندبال ایران پنجم شد و همانند ادوار قبلی از صعود به المپیک بازماند.

در این رقابت‌ها کم‌تجربگی بازیکنان و نبود لژیونرها حساسی به چشم آمد و مانع موفقیت هندبال شد. از سوی دیگر بازی عجیب بحرین و کره جنوبی در روز آخر مرحله گروهی رقابت‌ها که مشکوک به تبانی بود نیز مزید بر علت شد. فراموش نمی‌کنیم که در روز پایانی رقابت‌ها و در فینال بحرین به راحتی و در یک بازی آسان کره را در فینال شکست داد و سهمیه مستقیم المپیک توکیو را گرفت تا بازی روز آخر مرحله گروهی بیشتر شائبه‌برانگیز جلوه کند. اگرچه با توجه به شرایط رقبا و بی‌برنامگی ایران، به نظر می‌رسید متولیان ورزش نیز چندان حساسی روی کسب سهمیه توسط هندبالست‌ها باز نکرده بودند و می‌دانستند با توجه به یک سهمیه مستقیم این بازی‌ها چندان امیدی به کسب سهمیه توکیو نیست.

تیم یک نیمه‌ای به جهانی نرسید

چند ماه بعد نوبت به رقابت‌های هندبال قهرمانی آسیا رسید که حکم انتخابی جهانی را داشت. نوزدهمین دوره رقابت‌های قهرمانی آسیا در کویت آغاز دیگری برای هندبال ایران بود. این بار فدراسیون و سرمربی برنامه‌ریزی مناسبی برای این رقابت‌ها داشتند و تلاش کردند تا با تیمی کامل و با حضور لژیونرها به کویت بروند تا بتوانند در این رقابت‌ها ضمن کسب یک موفقیت جواز حضور در رقابت‌های جهانی را بگیرند اما در نهایت باز هم به جایی نرسیدیم. تیم ملی در رقابت‌های امسال

یکی از کامل‌ترین تیم‌های خود را در اختیار داشت و کمترین حشش حضور در مسابقات جهانی به نظر می‌رسید. شاگردان علیرضا حبیبی از اقصی نقاط اروپا خود را به ایران رساندند تا برای بالا بردن پرچم خوش‌رنگ کشورمان بجنگند. جگندگی آنها قابل ستایش بود اما اشتباهات کوچک و بزرگ و ثانیه‌های نفرین شده این فرصت را از هندبال دریغ کرد.

شاگردان علیرضا حبیبی در گام اول در یک بازی یکطرفه و آسان نیوزیلند را شکست دادند و در بازی دوم نتیجه را به شکل میلی‌متری و نزدیک به بحرین واگذار کردند تا به عنوان تیم دوم به مرحله بعد راه پیدا کنند. در دور دوم گروهی هندبالست‌های ایران در سومین مسابقه خود شاهکار کردند و کویت میزبان را مغلوب کردند اما در گام چهارم مقابل قطر بازنده شدند. تساوی مقابل کره جنوبی آب سردی بود بر پیکر هندبال ایران، چراکه این نتیجه موجب شد تا ایران نتواند به مرحله نیمه‌نهایی صعود کند و در حسرت مسابقات قهرمانی جهان بماند. با وجود این ناکامی بزرگ، تیم ملی هندبال ایران که شانس کسب وایلدکارت فدراسیون جهانی را برای حضور در رقابت‌های قهرمانی جهان قاهره ۲۰۲۱ داشت، برای کسب عنوان پنجمی مقابل امارات قرار گرفت اما در یک نمایش بی‌انگیزه نتیجه را به حریف واگذار کرد تا حتی نتواند عنوان پنجمی را به دست بیاورد.

بزرگترین مشکل ایران در نیمه‌های دوم این رقابت‌ها بود. ایران در تمامی بازی‌ها موفق شد نیمه نخست را با برد به پایان ببرد اما در نیمه دوم ناگهان همه چیز تغییر کرد تا در عین ناباوری نتیجه

نگیریم.

تیم ملی هندبال ایران در چند مسابقه خود در این پیکارها نیمه اول را با پیروزی پشت سر گذاشت اما در نهایت نتوانست با پیروزی از زمین خارج شود. قطر، کره جنوبی و امارات تیم‌هایی بودند که ایران در نیمه اول مقابل آنها با پیروزی از زمین خارج شد و اگر همان لحظه بازی تمام می‌شد ایران را حداقل باید در مرحله نیمه‌نهایی می‌دیدیم اما این امر محقق نشد چراکه نیمه دوم‌های نفرین شده کار را برای ملی‌پوشان ایران سخت کرد. نکته قابل اعتنای دیگر در این رقابت‌ها تنهایی کادر فنی بود. حبیبی در این مسابقات به نام سرمربی فعالیت می‌کرد اما بر کسی پوشیده نبود که او همه کار برای تیم ملی کرد؛ از هماهنگی اردوی تدارکاتی، جذب آنالیزور و برگزاری بازی دوستانه گرفته تا تمرین دادن تیم و کوچ ملی‌پوشان در جریان مسابقات. در کجای دنیا یک مربی همه کار می‌کند و در نهایت می‌تواند در کسب نتیجه هم موفق باشد؟ و همین سبب شد او تمرکز کافی برای هدایت تیم ملی را نداشته باشد چون باید همه چیز را شخصاً انجام می‌داد.

در نهایت مشکلات و کمبودها دست به دست هم داد تا طلایی‌ترین نسل هندبال نتواند به حشش برسد و برای دومین بار جهانی شود تا کام هندبال همچنان تلخ باشد. هر چند از گوشه و کنار شنیده می‌شود که برخی مدیران فدراسیون آرزو می‌کردند هندبال ایران جهانی نشود، چون بودجه برای آماده‌سازی و اعزام تیم به مسابقات جهانی وجود ندارد!

سال‌های دور از موفقیت

نتایج این دو تورنمنت نشان داد که ایران از گردونه مدعیان جدی و تراز اول هندبال آسیا مدت‌هاست فاصله گرفته و عقبگرد محسوسی داشته. تیمی که با لشکر ستاره‌هایش می‌تواند همانند والیبال تیمی بی‌رقب در قاره پهناور باشد که حتی قطر چند ملیتی نیز نتواند به گرد پایش برسد اما ضعف مدیریتی و تشکیلاتی هندبال را چنان عقب انداخته که حتی راهی به جمع ۴ تیم برتر آسیا ندارد.

هندبال در سالیان اخیر رنگ ثبات و آرامش را به خود ندیده و از منظر سازماندهی و لجستیکی و حتی توجه و حمایت با بقیه رشته‌های مطرح فاصله‌بعیدی دارد. تغییر بی‌پای مدیران و عدم ثبات مدیریتی بی‌تردید بزرگترین لطمه را به هندبال زده. رشته‌ای که همیشه بدترین مدیران بر آن ریاست کرده‌اند و نتیجه همین رویکرد غلط، عقب ماندگی هندبال است.

حقیقتی که چند هفته بعد این بار در رقابت‌های قهرمانی آسیا و انتخابی جهانی بار دیگر به عینه اثبات شد تا دیگر همه باور کنند که هندبال ایران برای رسیدن به موفقیت راه درازی را در پیش دارد؛ مسیری که شرط موفقیت در آن یک مدیریت موفق و مقتدر است.